

POZDRAV MATICE SVATOKOPECKÉ

Červen 2020

Z VDĚČNOSTI VĚNOVÁNO PAMÁTKE OTCE BERNARDA

P. Bernard Slaboch, O.Praem.
(*1971 – † 2020)

V Boží náručí

Svatokopecký farář P. Mgr. Bernard Slaboch, O.Praem. (pro mnohé Bernard) podlehl akutní leukémii po půlročním boji s touto vážnou nemocí. Zemřel 7. ledna 2020 ve věku 48 let ve Fakultní nemocnici v Olomouci. Několik dní před smrtí se s ním setkali spolubratři a odsloužili mši svatou v jeho nemocničním pokoji. Za jeho uzdravení se do poslední chvíle konaly pravidelné poutě a středěční adorace, farníci se postili, modlili..., doufali v zázrak. Bůh měl ale s otcem Bernardem jiný plán a povolal jej k sobě. Poslední rozloučení s naším

zesnulým farářem se konalo na dvou místech. První smuteční rozloučení proběhlo 12. ledna v domovské svatokopecké farnosti. Hlavním celebrantem mše svaté byl olomoucký arcibiskup Jan Graubner, který se ujal také kázání. Se zemřelým se přijelo rozloučit mnoho spolubratrů v kněžské i řeholní službě. Kromě rodiny byli přítomni také strahovský opat Daniel Janáček a emeritní biskup Josef Hrdlička. Kostel byl zaplněn do posledního místa. Přes chladné počasí stáli lidé i před ním, kde byla přenášena mše svatá za pomoci reproduktorů. Slzy v očích se mnohým objevily při vynášení rakve z baziliky. Rakev nesli Bernardovi nejbližší spolubratři, kteří s ním soužili na Svatém Kopečku (Ambrož, Gorazd, Stanislav a Hyacint). Pohřební vůz se zemřelým otcem Bernardem opouštěl Návřší sv. Jana Pavla II. během ohňostroje, který připravili farníci na počest svého zemřelého faráře. Ten je pořádal vždy o Velikonocích a říkával, že „se nebe raduje či jásá“, jak o dva dny později uvedl v kázání opat Daniel. Úžasnou zkušeností bylo pro všechny semknutí svatokopecké farnosti a nasazení farníků během příprav a průběhu pohřbu.

Nahoře: Požehnáni, 2015, foto J. Gottwald.

Mše svatá, foto P. Oslík.

V kapli na Svatém Kopečku, 2015, foto J. Gottwald.

V úterý proběhlo rozloučení v opatské bazilice Nanebevzetí Panny Marie v Praze na Strahově. Po mši svaté byla na přání rodiny rakev s ostatky zesnulého kněze převezena a uložena do rodinného hrobu v Úhonicích u Kladna, kde otec Bernard prožil své dětství a mládí (narodil se v Praze 20. března 1971). Během dospívání prožil vnitřní konverzi. Před šestadvaceti lety se rozhodl vstoupit k premonstrátům na Strahově (1994). Slavné sliby složil 1. května 1999. Vysvěcen na kněze byl 29. června 2000. Letos by oslavil dvacet let kněžství. Jeho prvním působištěm byla Jihlava, kde byl kaplanem. O dva roky později odešel do Doksan, odkud spravoval sousední Brozany a Dolánky. Na Svatý Kopeček přišel roku 2005. Poutnímu místu zasvětil zbytek života, o čtyři roky později převzal vedení farnosti. Hospitalizován byl v květnu 2019 po návratu z cesty do Polska, během které mu již nebylo dobře (s několika farníky a spolubratry se 17. a 18. května vypravili na místa spojená se Svatým otcem Janem Pavlem II.). Když mu to zdravotní stav umožnil, odpočíval a nabíral síly u sester premonstrátek na Svatém Kopečku, odkud občas vycházel do přírody. Návštěvy nebyly povoleny z důvodu jeho oslabeného organismu. Podstoupil náročnou a zatěžující léčbu a dvě transplantace kostní dřevě. V posledním okamžiku nebyl sám.

Otec Bernard se stal duchovním otcem farní rodiny, který na Svatém Kopečku zanechal hlubokou a trvalou stopu. Odkaz otce Bernarda? Nejen vděčnost za duchovní vedení, osobní přátelství, podporu, projevovaný obyčejný zájem o každého člověka, všímavost, pozornost v maličkostech,

duchovní službu (mše svaté, adorace, slavnosti, přípravy na svátosti, křty, svatby, pohřby...) Před smrtí si přál, aby lidé více mysleli na darování krve, jak si tuto potřebu uvědomil během své nemoci. Každou středu pokračují v bazilice adorace, kdy se farníci modlí za nemocné leukémií a nemocné z farnosti.

Milý Bernarde, zůstáváš nadále v našich srdcích! Za vše děkujeme!
Martin Kučera

Kázání strahovského opata Daniela Janáčka

Pohřeb – Bernard Petr Slaboch, 14. 1. 2020,
Strahov

Viděli jste již někdy ohňostroj na pohřbu? Já také ne, nikdy, až do této neděle Křtu Páně, kdy jsme se na Sv. Kopečku loučili s Bernardem. Po Requiem mu jej připravili farníci, protože on sám pořádal ohňostroj pokaždé o Velikonocích. Říkal, že „se nebe raduje či jásá.“

V neděli byl právě ohňostroj tím, co na nás ohromně zapůsobilo, stejně jako průvod s rakví, kterou nesli spolubratři jakoby do nebe – na Sv. Kopečku právě proto, že je bazilika na kopci, se před člověkem vycházejícím z baziliky objeví širé nebe; v neděli to byly červánky zapadajícího slunce.

Bernard zemřel v době vánoční, den po Zjevení Páně, den po Třech králich. Kolekta ze 7. ledna vyznává: „Bože, tvé věčné Slovo je ozdobou nebe a přijalo z Panny Marie křehkost našeho lidství...“ Člověk, náš život nám může připadat jako světlice z ohňostroje: na chvíli zazáří a pak mizí v temné noci. Toužíme po štěstí, jsme schopni oduševnění, necháme zablesknout kráse, prezentujeme úspěchy, chceme dosáhnout nějaké mety – to vše může ohňostroj symbolizovat – zablesknout se a pak nás stejně dožene realita: naše tma, slabosti, strachy, hříchy. Kvůli tomu všemu Ježíš přišel, aby to vše prosvítil.

V Janově evangeliu slyšíme sedm Ježíšových vět začínajících slovy: „Já jsem“ – tzv. výroky „ego eimí“. Pro Jana mají ohromnou relevanci, jsou centrem Janovy teologie zjevení, související s Božím jménem zjeveném Mojžíšovi v hořícím keři – „**Já jsem, který jsem**“ nebo také „*budu, který budu*“. Boží jméno mluví o vztahu, o jeho zájmu, starostlivosti, o spásném působení Božím a zásahu v dějinách.: „Já jsem **chléb** života... Já jsem dobrý **pastýř**... Já jsem **dveře**, Já jsem

vzkříšení a život... Já jsem cesta, pravda a život... Já jsem pravý vinný kmen...“ a také: „**Já jsem světlo světa.**“ Toto sdělení pokračuje: „*Kdo mě následuje, nebude chodit v temnotě, ale bude mít světlo života.*“

Bernard Božímu slovu uvěřil, a vstoupil do Ježíšovy školy, aby se od něho učil a učil se až do konce. Stal se mu podobným, dokonce i utrpením. Kdo jej v posledních dnech navštívil, mohl v něm vidět Krista v zastavených křížové cesty (Ecce homo).

Bernard se nechtěl blýskat, věděl, že jedinou skutečnou a trvalou ozdobou nebe je Ježíš Kristus, ale právě tím, že na sebe Kristus vzal naši křehkost, nás lidi do nebe také pozvedá. Jsme pro něj vzácní, jsme jeho darem, jsme Boží slávou i Božím tajemstvím: „*Co víme o svých bratřích a sestřích, co víme o svých nejbližších? A o svém otci, o své matce, my, kteří se domníváme, že toho víme mnoho, nevíme v posledku nic. Pokaždé, když člověk odchází, odchází s ním i jeho tajemství, které se nedá vypovědět.*“ (Jevtušenko)

Bernard byl nadto člověkem duchovním: o takovém mluví sv. Pavel: „*člověk produhovnělý nepodléhá úsudku nikoho.*“ (srov. 1 Kor 2, 15)

Přesto se chci pokusit předložit pár charakteristik Bernardova lidského tajemství, abychom se mohli přiblížit ke kořenům jeho bytí, vědom si toho, že mohu i zničit jeho obraz. Je to pohled, jak jsme ho viděli my, z naší komunity.

Bernard:

- Byl člověkem rodiny: svou rodinu miloval, navštěvoval, neustále do ní patřil, jezdil z Kopečka na všechny pohřby i rodinné slavnosti, až to vyvolávalo úsměv na tváři jeho spolubratrů. Rodina byla pro něj důležitá.
- Byl člověkem řeholní rodiny, našeho společenství: Mně říkal: „*Danieli, kdybych byl já opatem, nedělal bych nic jiného, než navštěvoval spolubratry*“ – a to také od opata čekal.
- Byl člověkem radostným: dokázal se smát svým typickým hlubokým smíchem, a to i nedlouho před smrtí v nemocnici. Pokaždé se pět minut smál, když slyšel název Národního stadionu „Tehelné pole“ (Ziegelfeld), a to ještě neslyšel Tehelko, nebo Téglamező. (Petr)
- Byl člověkem pozorným: dokázal si všimnout nového účesu, nové barvy, malých detailů, nezapomněl na svátek či narozeniny, nosil kytky babičkám. (Ambrož)

Otec Bernard ve Svaté zemi, foto P. Oslík.

- Byl člověkem pohostinným, šetrným a současně štědrým (Hyacint): mnozí jednotlivci u něj nacházeli útočiště, každému dával šanci, „*měl v sobě něco mateřského*“ jak by řekl náš Marek, ale on chtěl být také chlapem, nejenom svým vzezřením s ohromným kloboukem, ale se vším vsudy, proto mu imponovalo hnutí Chlapi Richarda Rohra.
- Byl jako Natanael „Izraelitou, ve kterém nebylo lsti“ (Martin): nejenom že šel s velkou kudlou ke zdi nářků (Vašek), měl rád Izrael, jako Natanael uvěřil Kristu a druhé skrze své osobní svědectví k Bohu vedl. Poznali, že ho má v srdci.
- Byl upřímný: měl pocit, že má někomu něco říct, aby to věděl, protože by mu to někdo jiný nemusel říct. (Ambrož)
- Naučil lidi modlit se: leželi mu na srdci adoraace, které inicioval. (Gorazd)
- Vyzrál jako staré víno v dobrého faráře, otce farnosti, který se dokázal tak věnovat konkrétním lidem, jako by nebyl nikdo jiný na světě důležitější. V desítkách lidí dokázal vzbudit pocit jedinečnosti. Klement, pro kterého byl blízkým spolubratrem, říkával: „*My se návidíme.*“ (Gorazd, Ambrož)

Na Zjevení Páně jsem vyprávěl příběh o třech králích – co viděli, když se vydali na zpáteční cestu. Bernard zemřel v den, „kdy už se vraceli.“

Nad Betlémem se prý ještě jednou ohlédli a uviděli přírodní úkaz, něco jako ohromný ohňostroj: Hvězda, která je vedla do Betléma se jako ohromná světlice rozprskla do tisíců malých hvězdiček. Náramně se tomu podivili a pokračovali domů. Brzy se ptali na cestu nějaké cizí ženy, která jim ochotně poradila. V tom momentě zazářila nad její hlavou malá hvězda. Hledali ubytování. Nad hlavou hostinského, který je vlídně přijal, se opět objevila ta malá hvězdička. Tři králové pochopili, že všude tam, kde se vysloví slovo lásky, všude tam, kde se láska uvede ve skutek, tam svítí hvězda z Betléma, tisíce malých betlémských světél.

Bernard pomáhal lidem tyto hvězdičky rozsvěcovat. My mu z celého srdce a z celé duše děkujeme a přejeme, aby ho Bůh vyvedl z „temnoty smrti do světla své nesmrtnosti“.

Pohledem spolubratra Hyacinta

Milý Bernarde.

Mluvit nebo psát o Tobě je na nic. Vysvětlit kdo jsi, není možné. Jediná cesta jak Tě poznat bylo Tě zažít. A Kopeček s Tebou.

Osobně Ti vděčím za mnohé. Byl jsi to Ty, kdo si mě vyprosil na první praxi. Udělal jsi to

ZE ŽIVOTA MSK A AKTUALITY

Milí ctitelé Panny Marie Svatokopecké, pro ty, kdo jste nemohli v neděli 1. března 2020 dorazit na prosincovou valnou hromadu Matice svatokopecké, chci alespoň touto formou sdělit, co se událo. Sešli jsme se v tělocvičně v severním křídle poutního areálu na Sv. Kopečku. Tradičně jsme při příchodu byli přivítáni členy výboru a pohoštění koláčky, čajem nebo minerálkou. Sešlo se nás padesátčtyři. Na úvod pronesl modlitbu pan biskup Antonín Basler, v modlitbě vzpomněli na zesnulého otce Bernarda a poté jsem předal slovo otci Hyacintovi, který nás pozdravil jménem premonstrátů. Mluvil o tom, že si velice váží nás, členů Matice svatokopecké, kteří jsme zvláštním tajemným způsobem spojeni s tímto pozoruhodným poutním místem a leží nám na srdci jeho osud a rozkvět. Poté jsem jako předseda podal zprávu o činnosti za krátké období od minulého jednání valné hromady. Byl odsouhlasen plán činnosti na období do **příští**

nevědomky ve chvíli, kdy jsem vlastně tak trochu vnitřně zvažoval odchod ze Strahova, kdy jsem vnímal, že tam začínám něco postrádat (nebo spíš mi tam cosi přebývá). Tehdy jsi to byl Ty, kdo mi ukázal hloubku svého lidství, kněžství a hlavně bratrství. Jen jsem si to tehdy nebyl schopný všechno poskládat.

Byl jsi to Ty, kdo mě 7. 8. 2016 v 19:35 v Droždínském zatáčce, cestou od vlaku na Radimův pohřeb řekl, že bude dělat všechno pro to, abych se na Kopeček dostal jako kněz.

Byl jsi to Ty, kdo na opatu Danielovi vyprosil, aby místo Gorazda poslal právě mě. Prý jsi každý hovor s ním na téma Kopeček začínal slovy: „pošli Hyndu“.

Byl jsi to Ty, kdo chápal a celým svým životem do posledního dechu v leukémií absolutně zničeném těle naplňoval svoji vizi. Že totiž celý Kopeček s Matkou Boží je pouhou (krásnou) skořápkou, kterou se prochází skrze Syna k Otci.

Bédo, nepochybuju, že jsi u Otce. A trochu ti to závidím. Kdo to chce zpochybňovat, ať si poslouží. Já mám na to totiž důkaz. Je jím zážitek absolutní (na první pohled iracionální) atmosféry pokoje, která se kolem Tvé postele linula pár hodin před smrtí.

Díky za vše, čím jsi posunul můj život více k Němu.

Vděčný Hyacint

valné hromady, která by se měla konat 28. února 2021, dá-li Pánbůh opět na Sv. Kopečku a snad už v opraveném areálu.

Nejzajímavější byla diskuze. Byla kladně hodnocena oslava sv. Martina, méně se povedla připomínka sv. Mikuláše. Poté, co pan biskup a otec Hyacint odešli, zazněly i kritické připomínky k vážnoucí spolupráci mezi premonstráty a Maticí. Zazněl požadavek na rychlé odstranění pařezů po skácených nemocných lipách mezi Norbertinem a poutním areálem (pařezy byly poté ve spolupráci s technickými službami 12. března 2020 odstraněny). Dali jsme si za cíl jednak udržet tradiční akce, jako jsou duchovní obnovy v době postní a adventní, tradiční pouť na Velehrad a hlavně pomoci se zdárným ukončením a provozem obnovených prostor poutního areálu po rekonstrukci. Bylo nám oznámeno, že nový duchovní správce farnosti Sv. Kopeček nastoupí v **červnu** (bude to otec **Adrian**). Jednání

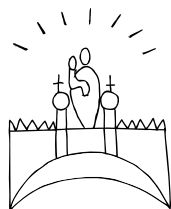
valné hromady jsme ukončili cca 13.45 a přesunuli se do chrámu, kde jsme jako členové MSK vedli ve 14.15 první Křížovou cestu v době postní.

To jsme ještě netušili, že za pár dní bude všechno jinak. Ve čtvrtek 12. března se účastníci postní duchovní obnovy začali sjíždět na Horu Matky Boží v Králíkách a těšili se na promluvy otce Gorazda na téma žalmu „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ Nakonec nás dorazilo asi dvacet. Bydleli jsme v klášterních celách, kde mimo jiné byli svázení řeholníci před 70 lety v rámci akce K. Je to opravdu mystické místo, odříznuté od okolního světa. Sporadicky k nám přicházely zprávy o tom, že jsou zakázány akce s více než 30 lidmi a zrušeny bohoslužby. Pod vedením otce Gorazda a pod ochranou Panny Marie jsme byli připraveni snad na vše. V neděli

Relikviář sv. Jana Pavla II.

Před pěti lety byly v bazilice uloženy ostatky sv. Jana Pavla II. Slavnostní bohoslužbě předsedal někdejší papežův sekretář a dnes emeritní krakovský arcibiskup Stanisław kardinál Dziwisz, od kterého ostatek svatokopečká farnost získala. Kardinál ve své promluvě uvedl mj. tato slova: „On sem přijel před dvaceti lety a teď nechť navždy zůstane v této svatyni na Moravě.“ Monstrance s kapkou krve sv. Jana Pavla II. na kousku jeho oděvu byla umístěna do schránky, kterou vytvořil umělecký řezbář původem ze Samotíšek, bývalý svatokopečký farník Štěpán Gottwald (zlacení pak provedla jeho manželka Ludmila Gottwaldová). Slavnostní bohoslužbu, kterou živě vysílala TV NOE, doprovázela schůla, která se sešla po 20 letech od setkání se Svatým otcem. Odpoledne pak následoval další vzpomínkový program. Vydána byla také publikace a připravena výstava fotografií Jindřicha Štreita a dalších fotografií.

Martin Kučera

15. března jsme byli jedni z mála, kteří mohli být přítomni na mši svaté na závěr duchovní obnovy, běžné mše v kostelích již byly zrušeny. Tato obnova nám zůstane pevně uložena v našich srdcích. Otče Gorazde a Panno Maria Kralická, moc děkujeme!

Letošní pouť Moravských matic na Sv. Kopečku byla zrušena a domlouváme nový termín. Nejspíše proběhne v **neděli 23. května 2021**. Všichni se však moc těšíme na letošní tradiční **pouť na Velehrad – Moravskou Compostelu. Vycházíme ze Sv. Kopečku v úterý 30. června 2020 po požehnání v 7.00 hodin ráno.**

Neváhejte, pojďte s námi a povzbuďte své přátele!

Požehnané léto přeje
Ladislav Šnevařs, předseda MSK

CO SE UDÁLO

Relikviář sv. Jana Pavla II., detail, foto Š. Gottwald.

Generální konzulka Polské republiky na Svatém Kopečku

V den 25. výročí osobní přítomnosti sv. Jana Pavla II. na Svatém Kopečku uctila památku tohoto prvního slovanského papeže generální konzulka Polské republiky v Ostravě paní Izabella Wołłejko-Chwastowicz. Návštěvu míst spjatých s Janem Pavlem II. zahájila ve svatokopecké bazilice, kde u ostatků sv. Jana Pavla II. položila kytky v polských národních barvách. Poutním areálem ji provedl administrátor farnosti P. Stanislav Surma. Poté paní konzulka navštívila arcibiskupskou rezidenci, kde ji přijal arcibiskup Jan Graubner. V doprovodu dómského faráře P. Ladislava Šviráka si také prohlédla výstavu o Janu Pavlovi v katedrále. Na závěr zavítala do Sarkandrovky kaple, kde ji provedl protektor Matice Mons. Antonín Basler. *Martin Kučera*

Návštěva generální konzulky Polské republiky z Ostravy, 21. květen 2020, foto M. Kučera.

STALO SE PŘED 70 LETY

V letošním roce uplynulo sedmdesát let od akcí připravených Komunistickou stranou Československa a tehdejší vládou, jejichž hlavním cílem byla likvidace mužských a ženských klášterů na našem území. Do povědomí vešli pod krycími názvy **Akce K** a **Akce Ř**. V první fázi bylo zrušeno 219 řeholních domů a internováno 2376 řeholníků. O několik měsíců později postihl stejný osud řádové sestry, celkem bylo vystěhováno cca 12 tisíc řeholnic. Zabaven byl movitý i nemovitý majetek, čímž z velké části započala jeho devastace. Nevratné škody byly napáchány jednak v lidské rovině – osudech lidí, jednak v oblasti duchovní, charitativní a kulturně-vzdělávací činnosti řeholníků a řeholnic.

Přepadení klášterů a zásah státní moci proti vlastním občanům tehdejšího Československa se nevyhnul ani svatokopeckému poutnímu místu, kde kromě premonstrátů sídlily sestry premonstrátky, františkánky a dominikánky.

Události, které byly státní mocí zosnovány před 70 lety, přibližuje text Jany Krejčové (rozšířená verze je dostupná na webu MSK) a pořad připravený Centrem pro kulturu Arcibiskupství olomouckého, jehož hostem byl známý historik doc. Jaroslav Šebek z Historického ústavu Akademie věd České republiky. Poslechnout si jej bude možné na webu Matice svatokopecké.

Martin Kučera

Poválečné desetiletí na Svatém Kopečku u Olomouce

(Rozšířená verze ke stažení na webu Matice svatokopecké.)

Svatý Kopeček mimo poutního kostela hostil v jednu dobu kláštery tří ženských řádových kongregací (premonstrátek, františkánek a dominikánek), ve dvou dalších objektech sídlily Řád premonstrátských řeholních kanovníků (O.Praem.) a Řád bratří kazatelů (dominikáni). V roce 1952 byly na Svatý Kopeček poslány sestry Kongregace milosrdných sester sv. Kříže. Ve vile č. 5 zprvu rekreačně a v letech 1939 až 1947 trvale žil olomoucký arcibiskup ThDr. Leopold Prečan, protektor a čestný člen Matice svatokopecké (MSK) a čestný občan města Olomouce. Od roku 1923 působila v Katolickém domě (nyní Hospic na Svatém Kopečku) Matice svatokopecká. K tomu na Svatém Kopečku pracovala řada dalších katolických spolků: *Lidová jednota na Svatém Kopečku*, *Čtenářský spolek na Svatém Kopečku*, *Sdružení venkovské Omladiny farnosti Svatokopecké* a *Jednota čsl. Orla na Svatém Kopečku*. Založena zde byla také *farní charita*.

Poválečné období, plné nadšení ze svobody, kalila snaha komunistických předáků a řádových členů o prosazení moci. Přesto se konala řada poutí a jiných církevních akcí. Pilně se opravoval kostel, který utrpěl za osvobozovacích bojů.

Vše se rázem změnilo po únorovém převratu roku 1948. Dosavadní předseda Místního národního výboru, svatokopecký probošt P. Julius Jan Půda O.Praem. byl nucen složit svou funkci a postupně nastávala řada dalších změn. Ty vyústily v jeho několikadenní internaci v době konání tzv. Mírové pouti, ve sledování věřících a v zatýkání odpůrců nového režimu. V noci ze 13. na 14. dubna 1950 byl Státní bezpečností a místními funkcionáři přepaden a obsazen klášter premonstrátů. Řeholníci byli odvezeni do internace, pro další pobyt jim byl určen klášter v Broumově. Na faru byl dosazen světský kněz. Totéž se

opakovalo v září 1950, kdy byly obsazeny ženské kláštery. Na Svatém Kopečku byly do jejich prostor umístěny ústav pro děti a mládež se zbytky sluchu, základní a měšťanská škola, školici středisko krajského vedení KSC, jinde ústav pro narušenou mládež. Následně byl vyvlastněn i Katolický dům, majetek Matice svatokopecké.

Některé škody se začaly napravovat až po roce 1989, proces byl zdoluhavý a náročný. Jiné, napáchané zejména v oblasti lidských životů, ale také v duchovní rovině, charitativní a kulturní činnosti několika místních kongregací, nebude možné již zcela napravit.

Jana Krejčová

JAROSLAV KUBEČEK, sochař, umělecký řezbář a pozlacovač

Gebhard Fugel a J. Kubeček, foto J. Krejčová.

Detail s tváří M. Čelechovské, foto J. Krejčová.

Před osmdesáti lety, během válečného roku 1940, byla v ambitu za svatokopeckým chrámem osazena nová zastavení křížové cesty, nahrazující starší obrazy na plátně.

Autorem nové křížové cesty je olomoucký řezbář Jaroslav Kubeček (1911–1976). Jednotlivá zastavení vyřezal v lipovém dřevě. Dřevorezby o rozměru 125 × 100 cm vložil do širokého dubového rámu v barokním stylu, ozdobeném akanťovými listy. Každé zastavení má tedy 215 cm na výšku a 130 cm na šířku. Reliéfy byly bohužel později natřeny bílou barvou, která je již značně narušena. Údaj Bohuslava Smejkal o autorství předlohy není správný. J. Kubeček si za svůj vzor zvolil zastavení křížové cesty v tzv. nazarénském stylu, které v roce 1921 pro kostel sv. Antonína v Bad Saulgau (Badensko-Württembersko) provedl Gebhard Fugel (*14. 8. 1863 Oberklöcken, † 26. 2. 1939 Mnichov). Jeho křížová cesta byla vydávána např. na litografických pohlednicích a stala se předlohou pro mnohá další díla, vytvořená i na našem území.

Podnět ke zhotovení svatokopecké křížové

cesty údajně vzešel od olomoucké obchodnice s vínem Marie Čelechovské, která také uhradila náklady. Nechala se portrétovat na 13. zastavení (Snímání z kříže), na kterém je zobrazena jako prostá žena se šátkem na hlavě. Křížovou cestu posvětil kvardián olomouckých kapucínů.

Marie Čelechovská svým způsobem navázala na obchodníka s vínem Jana Andryška, zakladatele původní svatokopecké kaple. Podařilo se zjistit, že měla dva syny, Hynka a Leopolda a vnoučata Marušku, Lidušku a Hynka a že se v roce 1946 v plném zdraví dožila 75 let. Zda skutečně s vínem obchodovala, či byla manželkou obchodníka s vínem, nevíme. Jisté je, že v roce 1934 nejmenovaný velkoobchodník či velkoobchodnice s vínem sídlil v Michalské ulici č. 6 a filiální obchod měl v Přerově na Kratochvílově ulici č. 12, pasáž. O rok později je již zřejmé, že tuto firmu vlastnili Leopold a Hynek, synové M. Čelechovské. Tehdy měli pobočku i v Prostějově na Masarykově náměstí a nabízeli přírodní vína. V roce 1937 se firma rozšířila i o prodejnu v Kojetíně a inzerovala slovenská vína. Pro

lepení etiket na lahve si od roku 1941 najímala děvčata. Vinné sklepy byly stále v Michalské ulici č. 6. Firma existovala ještě v červnu roku 1946, tehdy ji vedl jen Hynek Čelechovský, a to patrně až do znárodnění.

Autor souboru reliéfů svatokopecké křížové cesty sochař, řezbář a pozlacovač Jaroslav Kubeček se narodil v Náchodě 24. srpna 1911 (jeho rod má původ v Machově). Také proto je jeho raná tvorba situována do severovýchodních Čech, nějakou dobu pracoval např. ve Verněřovicích. Po příchodu do Olomouce musel přihlásit svou živnost, což provedl v dubnu roku 1936. Jako povolání uvedl „sochař, řezbář“. Usídlil se na tehdejší Wilsonově náměstí v domě č. 23, kde až do znárodnění sídlila firma M. Nedomová a spol. Její zakladatelka Marie Anežka Nedomová (*28. 10. 1851, †12. 6. 1939) tam ve své dílně zhotovovala kostelní paramenta, korouhve, prapory, kostelní prádlo a obchodovala také s monstrancemi, kalichy, svícny, sochami, kříži a dalšími předměty určenými pro kněze a kostel, ale i pro věřící (modlitební knihy, svaté obrázky, obrazy a sošky svatých, kroupky, kříže, růžence atd.). Po její smrti firmu vedla její neteř Kunhuta Bergmannová (*1970), po roce 1950 v něm byla umístěna prodejna České katolické charity pod názvem Charita (vpravo), vlevo byla dílna J. Kubečka.

Ještě v roce 1936 ve stejném objektu pracovali řezbáři František Mejvald a Josef Štancl, který žil na Svatém Kopečku. Na Svatém Kopečku si J. Kubeček našel přátele, mimo jiné se stýkal se sestrami Andělou, Marií, Boženou a Františkou Jemelkovými z č. 91 (fojtství). Byl příjemným a veselým společníkem, což nevyklučuje, že byl hluboce a upřímně věřící člověk. Statečný, upřímný a postavou vysoký muž se musel mnohdy i s faráři, pro které pracoval a kteří chtěli co nejvíce ušetřit, dohadovat.

V době německé okupace nesla jeho dílna název: „Jaroslav Kubeček, sochařství, umělecké řezbářství, Ol., nám. H. Göringa“. Po válce byl název přerazítkován na: „RA 23 (závod pro církevní umění: sochy, oltáře, zpodobnění, ozdobné předměty; odděl. pro ortopedické pomůcky).“ Jedná se stále o Dolní náměstí.

Po válce převzal k 7. červenci 1945 národní správce Jaroslav Kubeček, Olomouc náměstí Rudé armády 23.“ Jmenovaný Fr. Kunert pokračoval v řemesle svého otce – pozlacovače Josefa Kunerta, který např. v roce 1901 sídlil v Michalské ulici č. 10. Dne 11. září 1946 psal J. Kubeček olomouckému národnímu výboru, komisi pro zajištění německého majetku, že provozovna v Michalské ulici je až ke stropu vlhká, proto najal místnost v domě č. 19 na Rudém náměstí, která je ale malá a plná věcí, které budou odvezeny do soustředovacího skladu v Laffayetově ulici. Žádá proto, aby byly připsány k inventáři firmy Kunert. Tehdy se J. Kubeček na razítku uváděl jako „Jaroslav Kubeček, pozlacovačství – okrašlovačství Olomouc, Nám. RA 23, Nár. správa fy František Kunert.“

V srpnu roku 1945 J. Kubeček inzeroval, že na řezbářství přijme „schopného učně, dobrého katolíka“, a to i na stravu a byt. Tenkrát se uváděl jako: „Jaroslav Kubeček, závod pro církevní umění, Olomouc, Náměstí Rudé armády 23.“ Jeho učněm se stal např. Václav Frydecký (*8. 9. 1931, †2. 12. 2011), rodák z Olomouce. Do učení vstoupil po první třídě gymnázia, v roce 1950 složil tovaryšskou zkoušku, poté nastoupil na studia do Prahy a skončil jako asistent kreslení pro sochaře a architektky na pražské akademii.

Další léta pracoval na Dolním náměstí č. 19. K ateliéru náležely ve dvorním traktu ještě tři místnosti. V jedné se sušilo dřevo, ve druhé byly stroje (hoblovka apod.). V poslední místnosti pracoval Kubečkův pomocník Lysický, kterého zaměstnával bez povolení úřadů, které za socialismu nebylo možné získat. Tato místnost byla obložena koberci, aby se ani světlo nedostalo ven.

Mezi spolupracovníky a přátele J. Kubečka patřil také český sochař a řezbář Břetislav Kafka (*14. 5. 1891, Horní Kostelec, †27. 8. 1967), který byl známý především jako hypnolog, léčitel a badatel v oblasti parapsychologie, žijící a pracující v Červeném Kostelci. Jeho firma nesla název „Břetislav Kafka umělecký závod sochařský, řezbářský, pozlacovačský a malířský pro práce kostelní v Červeném Kostelci“.

Mistr J. Kubeček se celý život věnoval sakrální tvorbě, na volné noze tvořil i v době socialismu, i když se se svými názory a vírou neskrýval. Jeho život tak byl „jediný velký existenční zápas“. Živil invalidní manželku a tři děti. Přesto jsou jeho práce roztroušeny od východního Slovenska až po Čechy, přičemž na Slovensku jsou z velké

části práce většího formátu. Vytvořil i mnoho menších děl, křížů, betlémů, soch (Svatá rodina, hlava Krista apod.), reliéfů, plastik, křížových cest. Vše, co dělal, dělal poctivě a kvalitně. Říkal, že všechno, co udělá, musí vydržet sto let. V jeho ateliéru na skřínce s barvami stála cedulka. Na jedné straně byl nápis „Návštěvy jsou milé, jsou-li krátké“ (pro návštěvy, které nevěděly, kdy odejít), na druhé straně „Pro milého nic těžkého“ (pro všechny přátele a rodinu).

Uváděný výčet není úplným soupisem jeho díla, seznam svých prací si nevedl, vzhledem ke své činnosti byl stále v očekávání domovní prohlídky. Je ale jisté, že vytvořil pro kostel sv. Ondřeje v Uherském Ostrohu sochu Panny Marie Lurdské, svěcena byla 4. května 1941. O dva roky později dodal do kostela sv. Bartoloměje v Bohuslavicích velký dřevěný kříž s korpusem Krista. Práci zaplatili řezniční manželé František a Josefa Horákovi z Rakové. Nad vstupem do kostela je ještě jeho řezba patrona kostela. Hukvaldský kostel sv. Mikuláše v roce 1945 vyhořel, jeho inventář se postupně obnovoval. J. Kubeček opravil kazatelnu a přidal na ni sošky čtyř Evangelistů. Po stranách oltáře stály sošky světlonošů, pocházející také z jeho dílny. Bohužel byly zcizeny v roce 1998. Kostel sv. Michala v Rejcharticích na Šumpersku rovněž v osvobozovacích bojích vyhořel. V rámci jeho obnovy dodal J. Kubeček v roce 1947 další čtyři Evangelisty na tamní kazatelnu. Zda došlo později k objednávce sošky Dobrého Pastýře či Rozsévače na stříšku kazatelny, není jisté.

V roce 1957, nebo krátce poté, si u J. Kubečka objednala Římskokatolická farnost Lipov na Hodonínsku betlém o rozměru 250 × 120 cm, obsahující třináct a osmadvacet figurek. Údajně v něm nechybí ani stavení s nadpisem „hospoda“. Betlém zhotovil i pro kostel sv. Maří

Magdalény v Senici na Hané. Pozadí k němu namaloval olomoucký malíř Miloslav Jemelka (*22. 8. 1925, †14. 6. 1960). V dalších letech vytvořil sochu Krista do Božího hrobu pro kostel sv. Michala v Olomouci, sochu sv. Antonína (?) pro kostel Neposkvrněného Početí Panny Marie ve Zvoli u Zábřeha a sochu Nejsvětějšího Srdce Ježíše Krista pro kostel Panny Marie Uzdravení nemocných v Karlově Studánce. Patrně z konce šedesátých let pochází sousoší Svaté rodiny v Betlémě, velký nástěnný kříž, menší kříž s Kristovou hlavou a soška novorozeného Ježíška v životní velikosti, které J. Kubeček daroval na poděkování za narození dcery Marie klášteřu Schönstattských sester Mariiných do Rokole u Náchoda. Ježíškova tvář nese její podobu. Manželé Kubečkoví slavili sňatek až ve zralém věku, nevěstě bylo 36 a ženichovi 39 let. O dítě prosili Pannu Marii Svatohostýnskou, v modlení jim pomáhaly právě Schönstattské sestry. Po pěti letech se narodilo první dítě – dcera Marie, po ní následovali dva synové. K Panně Marii Svatohostýnské se váže skutečně výjimečná práce – její kopii si u J. Kubečka objednala nunciatura (velvyslanectví Svatého stolce) v San Salvadoru, hlavním městě Salvadoru ve Střední Americe.

Nevěnoval se jen původní tvorbě, ale i restaurátorství. Jeho rukama prošla např. socha Panny Marie Svatohostýnské v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na sv. Hostýně nebo vstupní dveře kostela sv. Kateřiny v Olomouci. V soukromých sbírkách se nacházejí větší korpus Krista, Jezulátka stojící na zeměkouli a betlém.

Mistr Jaroslav Kubeček zemřel v Olomouci 24. dubna 1976, dožil se jen čtyřiašedesáti let. Zanechal po sobě pozoruhodné dílo jak rozsahem, tak kvalitou.

Za doplnění údajů děkuji Marii Mléčkové, dceři Jaroslava Kubečka. *Jana Krejčová*

Korouhev s vyobrazením bl. Jana Sarkandera

v majetku baziliky Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku u Olomouce

Do soupisu svatokopeckých sarkandrian, publikovaných v minulém čísle *Pozdravu*, nebyla korouhev zařazena. Nyní se tomuto tématu můžeme věnovat podrobněji. Korouhev o rozměru 100 × 73 cm je zhotovená ze sukna zelené barvy, nahoře dvakrát prověšeného, uprostřed s ozdobným štrápcem na točené šňůře. Dole je rozdělena na tři obloukovité cípy, které bývaly ukončeny

štrápci. Celá korouhev je lemovaná dvěma portami, vnitřní zlatou a vnější hnědou s vysokým vlasem. Na lícové straně je obraz o velikosti 45 × 31 cm namalovaný na plátně olejovými barvami a obšitý širokým zlatým dracounem. Představuje bl. Jana Sarkandera klečícího u pulpitu a modlícího se před křížem. Verzí tohoto výjevu je mnoho, od počátku se objevují na grafikách

Korouhev, detail a celek, foto autorka a M. Kučera.

a později i na olejomalbách. *Sarkandera* při modlitbě představuje mimo jiné olej na plátně z roku 1856 od Julia Muhra (1819–1865). Zobrazení tohoto typu se nacházejí na mnoha grafických listech, z malířů na J. Muhra v roce 1859 navázal např. Franz Bzírsky (1815–1884), jehož dílo je součástí *Sarkanderova* oltáře v olomouckém kostele sv. Michala. Jeho podání je oproti malbě na korouhvi rozvinutější o interiéry za *Sarkanderovou* postavou.

Na rubu korouhve je malba svatých Cyrila a Metoděje, který křtí knížete Bořivoje.

Textilní část se upevňuje na dřevěné tyče tak, že horní příčná tyč je provlečená přeloženou látkou. Proti vyvléknutí je tyč na obou koncích opatřena soustruženou koulí. Na tyči je kroužek, sloužící ke spojení se vsivlou žerdí. Takto má dřevěná konstrukce charakter kříže. Kroužek umožňoval korouhvi, aby se při větru, pohybu či svou vahou kymácela, což obzvláště při církevních průvodech bylo typické – korouhve nad hlavami poutníků vlály. Žerd' s křížem ve vrcholu se nedochovala, chybí i štrápe na dlouhých točených šňůrách po stranách korouhve.

Korouhve bývaly různého druhu, tj. liturgické, procesní, velikonoční apod. Při procesích byl v čele průvodu nesen kříž, zvaný procesní.

Po stranách nesli ministranti (korouhevníci) korouhve, za nimi šla školní mládež, svobodná mládež a muži, následovali hudebníci, kněz oděný rochetou, štolou a pluviálem a na závěr ženy. V kostele se korouhve vkládaly do úchytnů na bočních lavic podobně jako cechovní postavníky. Tato tradice se ve svatokopeckém chrámu dodržuje dodnes při hodech, kdy jsou korouhve umístěny v kostele.

Popisovaná svatokopecká korouhev byla pořízena patrně v roce 1910, kdy byla svěcena nová kaple bl. Jana *Sarkandera* v Olomouci a zároveň se slavilo 50. výročí *Sarkanderova* blahoslavení. Ovšem není jisté, zda korouhev byla od počátku v majetku svatokopeckého chrámu.

Neznáme její původ ani výrobce. Bývalo zvykem, že korouhve pro kostel pořizovali i věřící, podobně jako bohoslužebné náčiní aj., a to z vděčnosti za narození dítěte, uzdravení, ochránění od požáru a jiného dobra. Byly ušity z brokátu, vlněného či hedvábného damašku, sametu či hedvábného rypsu. Byly oboustranné, tj. ústřední obraz byl také oboustranně namalován. Motivem byli světcí či světice, případně na jedné straně bývalo vyobrazení milostného obrazu místa, odkud procesí vycházelo, nebo kam směřovalo. Centrální obraz byl buď namalován nebo ručně či strojově

mistrovsky vyšit, a to mnohdy kombinací různých stehů. Jednorázově bývaly korouhve zdobený květinami či fábory. Výběr zobrazených světců se vázal k zasvěcení kostela či oltářů, ale i případných dárců, kteří korouhev pořídili s vyobrazením svého patrona či patronky. Objednávaly se vždy párově ve stejné barvě, přičemž výběr motivu obrazu byl ponechán na vůli faráře či dárcе. Při jejich výrobě odvedlo svou práci několik řemeslníků (tkalci, vyšivačky, prýmkaři, krejčí, truhláři a malíři církevních obrazů). Vyšíváné korouhve zhotovovaly i řeholní sestry.

Z církevních malířů, působících na Moravě v období konce 19. a začátku 20. století, kteří se věnovali i malbám na korouhve, jsou známí

František Tocháček (1823–1901), Josef Zelený (1824–1886) nebo Emil Pirchan (1844–1928). Na zakázku dodával i Hanácký malířský atelier Františka J. Sklenáře v Přerově. Vídeňským výrobcům konkurovali olomoučtí paramentáři a obchodníci s devocionáliemi, kteří měli své dílny. Na Dolním náměstí vše potřebné pro kostelní výbavu prodávala Marie Anežka Nedomová (1851–1939). Od roku 1904 začal dodávat kostelní paramenta Josef Neškudla (? – ?) z Jablonného nad Orlicí, který si zřídil pobočku v nynější Denisově ulici, kde patrně působil do roku 1936. Na stejné ulici obchodoval i František Stadník (1882 – ?). O něm je v novinách poslední zmínka v roce 1948.

Jana Krejčová

TIP NA VÝSTAVU

Jan a Jan | Legendy Jana Nepomuckého a Jana Sarkandera ve výtvarném umění

Arcidiecézní muzeum Olomouc, Václavské náměstí, 5. listopad 2020 – 7. březen 2021

Dvě významná výročí, dvě v mnohém podobné legendy – Jan Nepomucký i Jan Sarkander byli mučedníky zpovědního tajemství. Na Moravě se navíc úcta k oběma Janům, zvláště v období baroka, často spojovala. Proto výstava v Arcidiecézním muzeu Olomouc poprvé společně představí umělecké předměty vztahující se ke kultu obou světců. Především prostřednictvím oltářních obrazů, soch, liturgického

mobiliáře, ale také zdobených členských matrik, tisků, univerzitních tezí, členských lístků či medailí a svátostek seznámí návštěvníky s legendami o jejich mučednických životech. Právě letos si v březnu připomínáme 400 let od smrti Jana Sarkandera, který byl v roce 1620 vězněn a mučen v olomouckém městském vězení, přebudovaném později na kapli Všech svatých Mučedníků. V loňském roce zase uplynulo 290 let od svatořečení v celé střední Evropě velmi oblíbeného Jana Nepomuckého.

*Převzato z tiskového oddělení
Muzea umění Olomouc.*

PŘIHLÁŠKA ZA ČLENA MATICE SVATOKOPECKÉ

Jméno a příjmení .....

Narozen/a .....

Bydliště ..... PSČ .....

1. Přihlašuji se za člena Matice svatokopecké.
2. Seznámil/a jsem se se stanovami Matice svatokopecké a jejími interními směrnicemi, zavazuji se je dodržovat.
3. Svým členstvím chci podpořit účel Matice svatokopecké, zejména snahu o uchování křesťanského rázu Svatého Kopečku, péči o tuto významnou církevní a kulturní památku.
4. Zavazuji se uhradit členský příspěvek, jehož výše činí 200 Kč ročně.

Beru na vědomí, že členský příspěvek je splatný do konce příslušného kalendářního roku, a lze jej zaplatit:

- a) hotově
- b) zaslat složenkou na adresu Matice svatokopecké
- c) bezhotovostně na účet **2601571772/2010**

Datum ..... Podpis .....

Kardinál S. Dziwisz na Svatém Kopečku, 2015, foto T. Hrubá.

Předání relikvie, 2015, foto T. Hrubá.

Vystavení ostatku sv. Jana Pavla II., 2015, foto T. Hrubá.

Relikviář s ostatky sv. Jana Pavla II., 2015, foto Š. Gottwald.

PODĚKOVÁNÍ ČLENŮM, POUTNÍKŮM A PŘÍZNIVCŮM

Děkujeme všem, kteří snahy a činnost Matice svatokopecké ku zvelebování svatokopeckého poutního místa podporují svými modlitbami. Děkujeme také všem sponzorům a dárcům, vaši podpory si vážíme!

Přejeme pěkné léto v kruhu dobrých a přátelských lidí.

Výbor MSK

Vydala Matice svatokopecká pro vnitřní potřebu ■ Uzávěrka textů: květen 2020 ■ Redakční rada: Mons. Antonín Basler, RNDr. Ladislav Šnevajs, Ing. Rostislav Hainc, Jana Krejčová, PhDr. Martin Kučera, ■ Editoři: PhDr. Martin Kučera, Jana Krejčová ■ Fotografie: Archiv Arcibiskupství olomoucké, Jaroslav Gottwald, Štěpán Gottwald, Tereza Hrubá, Jana Krejčová, Martin Kučera, Pavel Oslík ■ Grafické zpracování: Jana Krejčová ■ Sazba a tisk: Palec.net ■ Svatý Kopeček 2020 ■ 350 výtisků ■ Neprodejné ■ www.maticesvatokopectka.cz, www.svatykopecek.cz, Matice svatokopecká ■ Adresa: Matice svatokopecká, spolek, Návřší Jana Pavla II. 1/1, Svatý Kopeček, 779 00 Olomouc